

ne spuščamo izpred oči. Matica dobiček donša Matičarjem. Večina odborova ni sicer nezmotljiva, a to je resnica, da je odbor dosehal delal z dobro vestjo iz dobrega namena in varčno, kar se je dalo. Kritkovanje Matičnega odbora od strani Svetčeve je tedaj neopravičeno.

Gosp. dr. Costa spet prevzame predsedstvo.

Gosp. Svetec: Gosp. dr. Costa je rekel: Stvar je končana, toraj je bil nepotreben razgovor o njej. — Jaz bi bil tudi molčal, ako ne bi mislil, da se še zmirom misli na Matično tiskarno; agitacije pa mi potrjujejo mojo misel. „Novice“ perhorecirajo za odbornike vse iste, ki so delničarji „narodne tiskarne“ in priporočajo take, ki bi raji privolili Matici tiskarno.

Gosp. dr. Costa: Prosim g. govornika, da ne govori o agitacijah pri volitvah, to ne spada lesem, sicer bi mi mogli lahko marsikaj povedati.

Gosp. Svetec: Jaz imam besedo in mislim, da smem govoriti (nadaljevaje). V teh mislih me potrjuje pisanje „Novic“, ker se po njih skušajo iz Matičnega odbora odstraniti možje, ki so se vdeležili pri „narodni tiskarni“. Kar se tiče Matične hiše, ki se je res kupila zoper pravila, storilo se je to v času, ko je premoženje bilo naloženo v državnih obligacijah, in so dvomljive bile finančne razmere, zato se je izrekala želja, naj se nalaga na nepremakljivo premoženje; hiša je vse kaj drugega, kakor tiskarnica, ki se danes kupi, jutri pa prodá za polovico cenejše; dalje ima tiskarnica svoj križ z delalci, dan na dan je treba stroškov. Odbor je mislil precej vzeti 10.000 gold., to se meni vidi. Gosp. dr. Costa je rekel, da dva tabora nista vstala zaradi tiskarnice; to je res, toda obžalovati je vendar razpor, ker Matica nima nič opraviti s politiko, ampak s slovstvom. Naj se prepir poravná s tem, da se odjenja od te misli. Ta reč se je tako zasukala, da bi „narodna tiskarna“ bila Matični na škodo; al to ni; vsaka ima svoj namen; pomagati pa ne škodovati se je hotelo; ni res, da bi bil kdo delničar zaradi dobička, na tiskarno ne bo nikdo nakladal svojega premoženja, drugod zlasti v denarnih zavodih kažejo boljši dobički; jaz z delnico nisem mislil na dobiček v stvaréh narodnih, ampak le na pomoč „Naroda“, nam potrebnega, in tako menda vsak delničar; nikomur ne bode žal, če tudi kaj zgubi; vsak ima za to pomoč najlepšo priložnost, da se ta časnik ohrani v središču Slovenije, nikdo pa nima namena škodovati Matici.

(Konec prihodnjič.)

Dopisi.

V Gorici 12. okt. — V šte. 39. „Novic“ od 25. septembra t. l. sem bral prvo polovico svojega dopisa od 21. septembra, druge polovice pa ni bilo do sedaj še videti. Nočem preiskovati obisti ni vredništvu, ni tiskarnici — tiskarniške stvari so dandanašnji kočljive postale — marveč vdal sem se že osodi, in kdor hoče, naj ima moj duševni plod v onem dopisu za tak, ki mu je bolje, da ni zagledal belega dne. — Vsled zadnjih volitev za „Matičin“ odbor se čutimo tudi tukaj nekako spehane, da-si je bila borba prav za prav le na eni strani, kajti na drugi smo opravili sè staro zavestjo in zanesljivostjo domoljubni svoj posel. Ko poslednja borba med slovenskima strankama sploh — drugega dobrega vspeha ne bi imela, dobro je gotovo že to, da je gnjili mir nehal, da ste se stranki merili in da zdaj vsak, ki je bil vaju le črke naših časnikov brati, pa duhá njihovega in sploh tistih razmer, o katerih se javno in jasno ne dá vsak hip govoriti, znabiti poznal ni, zdaj lahko dovolj natančno vé, pri čem je. Situacija nam je jasna zdaj vsem. — Dve stranki sem pred

omenil, dva tabora imamo. „Starih“ tabor se še vedno ponaša sè staroslavno svojo zastavo (ki je tudi zastava največega domoljuba jugoslovanskega, vladike Strossmayerja, in tudi družih neslovanskih federalistov v Avstriji) — zastavo namreč, na kateri se leskeče vse obsegajoče geslo: „Za vero, za dom, za cesarja“. V „mladem“ taboru dvigujejo drugo zastavo z napisom: „Za domovino, omiko in svobodo“. Pod staro zastavo smo se 24 let borili — borili, ko še tistih, ki zdaj novo bandero razvijajo, na svetu bilo ni; pod staro zastavo smo vzrastli in postali, kar smo — narod, s katerim že vsaka avstrijska vlada računati mora. Nova zastava pa — kakošno poročstvo neki hrani v svojem napisu? Nikdar ne pojde narod za njo, dokler bo videl, da ste iz napisu iztrgali, kar je narodnosti slovenski bistveno in narodu našemu najdražje. To so spoznali že menda nekteri „Slovenci“ pri nas, in veselí me, da smem to konstatovati. V slovenskem listu goriškem šte. I. (naša slovenska politična časnika imenujejo nekteri tako, po številkah) smo čitali te dni neko „poslano“, v katerem se povdarja med drugim potrebnost katoliško-narodnega časnika z geslom: „za vero, domovino in omiko“. To bi bila tedaj že tretja zastava!! Podpisal je ono „poslano“ „en duhovnik“, ki se zagovarja, zakaj so on in njegovi volili za „Matična“ dva kandidata „Noviška“, druge pa „Narodove“. Kaj je Slovencu „cesar“, to vsi vemo iz rekov priprostitih naših ljudi: „služiti cesarju“, cesar, plačuje“, „to je cesarsko“ itd. „Cesar“ je Slovencu oseba, Njegovo Veličanstvo, in država. Država naša pa je carevina Avstrija. Jez menim toraj, da nimamo vzroka, ogibati se „cesarja“, kteremu bodimo marveč vsi udani, niti izklepati se iz države, v kateri smo. Napačno ustavo, slaba ministerstva — ta jarem skušajmo po postavni poti otresti, da pridemo do zaželenene nam ustave, do vsem narodom primernege federalizma. — Staro, edino pravo staro zastavo zdaj više nego kedaj poprej povzdignimo! Le v njenem napisu in geslu je sloga in moč. — Še marsikaj bi vedel o tukajšnjih slovenskih razmerah povedati, pa ni še vse zrelo za javnost.

Homatije v našem mestnem starešinstvu, o katerih sem „Nov.“ že večkrat pisal, zadobijo na zadnje prav zgodovinsko pomenljivost; zmešnjava je priklopila že skor do vrhunca. Po zaupljivi seji je bila 30. septembra t. l. čez mesec in dan zopet ena jayna seja, v kateri je predsedoval prvi podžupan M. Šlo je za to, kaj bi bilo storiti vsled razpisa ministerskega v zadevi starešinstvenega rekurza za stran 2 volitev tretje vol. skupščine, kateri razpis zahteva dokazov, da ste bili volitvi resnično nepravilni, toraj po pravici ovrženi. Pajer je nasvetoval, da naj se rekurz nazaj vzame, Deperis pa, da ne, da naj se zahteva končne rešitve „in merito“. Z 10 glasovi proti 9 je obveljal Deperisov predlog. Ker je hotela večina tudi že napovedati dan seje za volitev novega župana še pred rešenjem rekurza, je Pajer sè svojimi privrženci ubežal, da ostali zborniki niso bili več zmožni sklepati. Od tistihmal ni mogóče več spraviti vseh starešin v sejo. Mesto je že več mesecev brez prave vlade in manjšina dolži večino vseh krivic, večina pa manjšino. Podžupana nočeta poslovati (eden nju je M., ki je o zadnjih volitvah ostal na cedilu); župan Claricini pa je še vedno — župan po imenu in plači, katero poteguje; na cesarjev god je zastopal tudi mesto pri maši, opravil županskih pa ne opravlja, v seje ne hodi. Čas njegovega županovanja je po pravilih najpozneje 24. avgusta potekel; starešina pa tudi ni, ker ni bil o zadnjih volitvah več izvoljen. So vam li to nerednosti! Poslednjič so vzeli volilci 3. skupščine sami nit v roke in bodo skušali spraviti zgubljene mestne očete iz labirinta. Podpisalo je čez 400 volilcev

prošnjo na ministerstvo, v kateri prosijo za urno rešenje rekurza oziroma za potrjenje njih izvoljencev. Tudi manjšina starešinstva ali Pajerjeva stranka je poslala spomenico na Dunaj, v kateri neki razklada prave vzroke vseh homatij. Na kar se umetna večina v starešinstvu opira, je to, da ona je volitvi ovrгла (da si ne more dokazati, zakaj) in da vlada nima pravice, vtikati se v to zadevo in žaliti starešinstveno avtonomijo. Slišimo, da vlada ne mara starešinstva razpustiti, ampak da brž ko ne v starešinstvu z večino ovrženi volitvi potrdi. Potle pa nastanejo spet druge homatije. Sedanja večina se spremeni v manjšino in ta bo znabiti prav tako nagajala, kakor zdaj Pajerjeva manjšina.

Citali ste gotovo, da je došel v Gorico nek ministersk odpis, v katerem so dunajski državni zdravniki tukajšnjim šolskim oblastnijam potipali žilo, da bi zvedeli: ali so zmožne vpeljati nemščino v ljudske šole po deželi, češ, da če ne, se nemški gimnazij in nemška realka ne vjemata z laško ali slovensko ljudsko šolo. In vendar trdite, da ljudska šola je „Selbstzweck“ in da se nima ozirati na srednjo šolo. No, no, to že davno vemo, da prej ali pozneje speljete sami sebe „ad absurdum“, ljubi naši postavo- in ukazodajci. Sicer pa, kje je pisano, da srednja naša šola mora biti nemška?

Ker gré voditelj tukajšnjega svilorejskega poskuševališča, prof. Haberlandt, v Beč, neha menda izhajati njegov nemško-ital. list „Seidenbauzeitung“, znabiti tudi poskuševališče samo; slišati pa je, da oživi zopet „Görzer Zeitung“ (če jej ne dadó primerniške imé „G. Tagblatt“). Vrednik bo nek Teodor Schifferer.

Trst 13. okt. — Po shodu treh cesarjev v Berlinu je začel v Avstriji še nekako bolj mrzel veter pihati. Podoba je, da se pogovor Bizmarka z Andrassy-om ni sukal le o veselicah tridnevnikih. Že tudi v Primorje je neki došlo skrivno povelje, če le mogoče, šole kakor koli ponemčiti. V Trstu pa izpeljati to stvar, bode jako čudno, kajti laške in slovenske stranke bodo pokazale, da tla na obalih Adrije niso ugodna za ta manever. — Ustavaško društvo, katero je že na veliki boben tolklo, predno je bilo ustanovljeno, je o sv. Jakobu zmrznilo brez dedšine, in tako nima vlada tū nikogar družega na svoji strani kakor kopico uradnikov. — Močno nas je drnilo, ko smo čitali v časnikih, kakošne baže ljudi je vlada v Ljubljani za šolske nadzornike Slovincem vsilila. „Brencelj“, kedar pride iz Žabjeka, bode imel mnogo gradiva za ljubljenca svojega „Piskra“. Če „Triesterica“ naša učitelje kranjske straši ž njim, se pač spominjamo pregovora, da „strah je v sredi votel, okoli in okoli ga pa nič ni. — Kozé, ktere pri nas že čez leto in dan razsajajo, se vedno bolj razširjajo; dan na dan zbolí čez 20 ljudi, za ktere se izvé; mnogo jih je pa, kateri bolezen skrivajo toliko časa, dokler se dá. Od 1. oktobra 1871. l. do danes je zbolelo 4017 ljudi, in umrlo jih 768. — V naši okolici je bila trgatév letošnje leto prav slaba; ni se vina pridelalo tretji del od lani. Vino okoličansko veljá na mestu brez daca 20 gld. čeber; tako drago ni bilo še nikdar, kar ljudje pomnijo. — Tudi iz bližnje Istrije dohajajo slabe novice o vinski trgatvi; edina Dalmacija bo morala nas kakor letos s tisoč in tisoč čebri previditi, in že hodijo kupci v Dalmacijo, da se preskrbé do časa z dobrim blagom. — Železnica Skedensko-Loška je dolgo časa počivala; zdaj se je že zopet začelo o njej govoriti; nadjamo se, da važna stvar ne bo več zaspala. Kupčija v Trstu neizmerno raste od leta do leta, in vendar imamo vedno le drago južno železnico, s katero si Rothschild svoje žepe „fika“, med tem ko Avstrija na sušici hira.

Lonterščan.

Iz Vatovlj na Kranjsko-primorski meji 11. okt. J. V. Čudno je res letošnje leto, posebno zarad vremena, le-

tine in bolezni. Sedaj se je dokončala benuima skoraj po vseh vinskih krajih na Slovenskem, pa žalostno je čuti glas, da povsod bo le malo vina; tako tudi pri nas, da ne vemo, ker sadja in vina ni, s čem se bodo davki poravnali, ki jih še zastalih imamo preveč. Druga nadloga bile so pri nas kozé, ki zdaj tudi po naših Brkinskih občenah posebno v naši vasi hudo razsajajo, po družih občinah so že ponehale. Al tudi marsiktero živinče zboleva sém ter tje na parkljih in v gobcu. Bog daj kmalu boljše!

Laško na Štajarskem 7. okt. — Včeraj so prečastiti gosp. Anton Žuža, častni kanonik in že čez 25 let dekan naš, drugo sv. novo mašo peli. Od blizo in daleč je privrelo toliko ljudstva, da je cerkev bila pretesna. Za cerkev in šolo mnogozasluženi starček je tako priljubljen narodu slovenskemu na Štajarskem, da vsa srca so se ta slovesni dan strinjala v molitvi: naj mili Bog visokočastitega gospoda ohrani že mnogo mnogo let zdravega in krepkega!

Iz Ljubljane. — Strahovito raste greben ustavovercem! „Tagblatt“ ene dni tako pometa z vsem, kar je národno in versko, kakor da bi Bismark bil že „ante portas“. Počasi, gospôda! Pšenica vam zdaj res cvetè; al — klas bode vzela rijà. „Prevzetnost hodi pred padcem“ je starodaven pregovor, ki še nikdar ni na laži ostal. Če je Avstrija preživela Giskrov regiment, preživela bode tudi Auerspergov. In že se od dalječ bliska! Kakor od Saturna pravljica pripoveduje, da sam svoje otroke žrè, tako se bodo nemški ustavoverni liberalci sami sebe požrli. Že so začeli hudo se gristi v delegaciji v Peštu, ko je 24 tacih mož z Giskro in Herbstom na čelu s zagrizeno srditostjo skušalo podreti glavni ministerski predlog o vojaških stroških. Al padli so. Togota Giskrova in Herbstova pa ne bode ostala v Peštu, ampak iz delegacije Peštanske pride v državni zbor dunajski, in že — kakor dunajski ustavoverni „Tagblatt“ danes piše — ministerstva predsednik Auersperg solze toči o svoji nezvesti ustavoverski stranki, da ga je hotela pokopati, in jej žuga, da se bode od nje ločilo in se v konservativno ministerstvo prestrojilo. Razpor med ustavaki je tedaj očiten. Tudi pripoveduje stara „Presse“, da presvitli cesar, ko je 13. dne t. m. delegate v Peštu na kosilo povabil, je mnogo govoril s federalisti, z našim dr. Poklukarjem in drugim, Giskri in Herbstu je privošil le malo besedi. — Kako in kdaj pa se predrugačijo nestrpljive in neravne sedanje razmere v Avstriji, to, se vé da se ne dá do pičice zdaj že povedati; al gotovo je to, da veliki konflikt z ministerstvom v Peštu in adresna debata v Ogerski zbornici (osodepolni govor veljavnega barona Sennyey-a, ki je grozno potrl Deakovce) sta znamenje, da niti v Cis- niti v Translajtaniji ne more dolgo več ostati gnjili stan sedanjosti in da Habsburška monarhija mora otresti jarm germanizma in magjarizma ter pravična postati vsem narodom, kajti le potem se svoboda vrne na mesto absolutizma nemškega in magjarskega sedanjega. Zato počasi, gospôda! Še bo jutri dan. In to nas navdaja s pogumom, da nas vaša oholost ne straši.

— (Novega dež. glavarja) imamo. Vitez dr. Kaltenegger, c. k. finančni prokurator je imenovan. Da bode proti običaju parlamentarnemu, vzet iz manjšine deželnega zbora, tega smo že vajeni, — da zná le malo slovenski, tudi to je dozdej večidel že tako bilo; da ni domačin, nam je vendar ljubši kakor marsikak renegat in to temveč, ker je bistrega uma, obile vednosti in mirne krvi; — al da ministerstvo, katero pri vsaki drugi besedi ustavo in ustavovernost povdarja, je proti jasnemu §§. 4. in 31. deželne naše ustave nasvetovati moglo koga, o katerem deželni zbor

dozdaj ni še odločil, ali bode za poslanca sprejet ali ne, to pa zopet kaže, kaj je — ustava v Avstriji. Zato vsaj prosimo, nikar nam zmirom ne trobite o ustavi!

— V pondeljek je c. k. deželni gospod predsednik grof Auersperg novega gosp. deželnega glavarja pripeljal v bureau deželnega odbora in ga gosp. deželnim odbornikom predstavil. Na ogovor njegov je odgovoril dr. Jan. Bleiweis, dozdej voditelj deželnega odborstva. Potem se je podal v svojo novo stanovanje, kjer je deželni odbornik gosp. Dežman, kot direktor odborne pisarne, mu predstavil deželne uradnike. Tako je bilo, ne pa narobe, kakor „Laibacherica“ in „Tagblatt“ breztaktno poročata, da je c. kr. deželni predsednik deželne odbornike predstavil dež. glavarju. Mar „Laibacherica“ misli, da so deželni odborniki podložni deželnemu glavarju kakor uradniki kakemu financdirektorju? Take burke, kakor jih uganjata sedaj „Laib.“ in „Tagbl.“, presegajo celó birokratično prismojenost.

— (V seji deželnega odbora 11. oktobra) se je sklenilo, da se izvolitev g. dr. Mrhala, vodje Ljubljanske realke, v deželni šolski svet naznani s posebnim poročilom deželnemu zboru, ker se je ta izvolitev zgodila proti jasni določbi §. 35. od presvitlega cesarja 25. februarja 1870. leta potrjene deželne postave o šolskem nadzorstvu, namreč brez zaslišanja in nasveta deželnega odbora. — Službo uradnega sluge pri deželni pomočni pisarni je deželni odbor podelil Janezu Robidi, služabniku v deželni bolnišnici, službo uradnega sluge pri vodstvu in upravnistvu dež. bolnišnice pa Mihi Jerali.

— (Iz zadnje seje deželnega šolskega sveta), v katero je prvič prišel novoimenovani ud dr. Mrhal, se je med drugim sklenilo, da deželni šolski svet ministerstvu priporoča, da že dolgo zavlečena šola v Dovskem, ki se ima zidati, naj dobí 2000 gld. patronove podpore, šola v Mehovem, kjer se iz mežnarije ima šola napraviti, pa 1000 gold.; učitelju v Horjulu se je dovolil sedanji donesek s 27 gold. iz normalnega šolskega zaklada; zidanju šole v Špitaliču se je dovolilo toliko odloga, da bode farovž zidan; tudi napravi javne šole v Motniku se je dovolil odlog. — Ker so iz obravnav seje 19. sept., ki v 235. listu „Laib. Ztg.“ niso popolnoma natisnjene, „liberalci“ raznesli celó po telegramih novico, da je c. k. deželni predsednik grof Auersperg grajal dr. J. Bleiweisa, da je s Praprotnikom šel Lesjaka in Gariboldi-a „inspicirat“, treba, da drugi pot „Novice“ prinesó celó obravnavo od konca do kraja.

— Kakor blisk je šla te dni govorica od ust do ust, da svetli naš knezoškof dr. Vidmer odstopijo. Mi smo v stanu, iz zanesljivega vira povedati, da se to sedaj — gotovo na veselje dežele naše — ne bode zgodilo. Res je, da mnoge zopernosti sedanjega časa so gospoda knezoškofa nagnile, sv. Očeta prositi, naj jim odvzamejo butaro višega duhovnega pastirstva in jim naslednika izvolijo, in da v soboto jim je res došlo papežovo pismo iz Rima, katero pa k gospodu knezoškofu ne govori kakor k odstopivšemu višemu pastirju ljubljanske škofije, ampak jim popolnoma na prosto voljo pušča, kar da hočejo storiti. In ostali bodo še na svojem mestu in se z Božjo pomočjo žrtovali visocemu svojemu poklicu v razburjenih časih brezverske ère.

— („Slov. Narod“ naša zadnja beseda.) Da resnica oči kolje, to v vsaki vrsti kaže odgovor „Slov. Naroda“ v 115. listu na naša razjasnila volitvene borbe za Matičin odbor. Če se „Slov. Nar.“ zadovoljnega dela z izidom volitev v Matični odbor, posnema vendar preočito lesico pod grozdom; zato o tem in mnozih drugih marinah mrdjelicah onega članka ne zgubimo besede več. Le enemu izreku moramo bistro v oko

pogledati, in ta je, da „Slov. Narod“ pravi, da se „on nerad v prepir spušča“. —

Kako, da si je upal „Slov. Nar.“ te besede v svet poslati! Ali so patroni „Slov. Nar.“ tako medlega spomina, da ne vedó, da so „Novice“ dolgo dolgo molčale na vse napade, ki so jih doživele one same kot najhuji trn „Narodovcem“, državni poslanci kranjski, posebno dr. Toman, Svetec in drugi. Marsikako grenko so morale slišati od rajnega dr. Tomana zato, da niso odgovarjale „Narodu“. Vkljub temu so se vseskozi stanovitno držale svojega načela in molčale, nadjaje se, da vendar se bode našel kak štajarsk rodoljub in deležnik „Nar.“, ki bode Mariborskemu listu, zmirom od najetih Kranjcev vredovanemu, oči odprl, da Slovenci imamo že družih nas sramotivnih časnikov dovolj, in naj zato mir bode med domačimi ali naj vsaj neha osebno razžaljevanje. Obrnili so se celó nekteri tukajšnji rodoljubi osebno na svoje prijatelje na Štajarskem, naj skušijo ustaviti „Tagblattovsko“ počenjanje „Narodovo“. Al „non possumus“ — je bil odgovor celó takrat, ko je Matičin odbor o svoji zadevi poslal vredništvu razjasnilo neke laži, ki jo je prinesel „Slov. Nar.“

Ker je tedaj leto na leto „Slov. Nar.“ sistematično in prav nesramno napadal one rodoljube, ki v svojem geslu namesti „omike in svobode“ imajo „vero in cesarja“, je konečno potrpežljivost zapustila „Novice“ in začele so odbijati napade, kajti marsikdo je že potrpežljivost tolmačil za boječnost. Borba pa je prikipela o „Nar. tiskarnici“ do take jasnosti, da „Novice“ zdaj morejo in morajo zopet vstopiti se na svoje prvo stališče in — molčati o vsem, kar bo pisaril „Slov. Narod“ prihodnje. Zdaj vemo mi in ves slovenski svet z nami, pri čem da smo.

Da pa bralcem svojim djansko dokažemo, da je res, da so „Novice“ s Stojičnim miroljubjem se ogibale prepira s slovenskimi časniki in na stran devale take njim poslane članke, ki so grajali „Narodovo“ razuzdanost, natisnemo danes en tak članek, ki smo ga takrat na stran djali, in povemo, da ga je spisal eden najodličnejših mož, kakor „Slov. Nar.“ pravi, takrat ves naš, zdaj pa vskok v tabor stranke „Narodove“. Tako gotovo pa, kakor v zadnjih „Novicah“ uni „iz Zavča“, je ta od besede do besede pisan. Glasí se tako-le:

Novi časniki — novi prepiri.

Veselili smo se ugledavši prvo številko novega časnika „Slov. Narod“, da smo dobili enega delavca več na polji slovenskega časništva. Posebno nas je veselilo, ko smo brali njegov program, da tudi on spoznava, da se Slovenci moramo udati sedanji državni osnovi. Tega spoznanja smo se zato veselili, ker smo si mislili: no, hvala Bogu! zdaj bo enkrat konec prepira po časnikih. „Slovenski Narod“ in slovenski državni poslanci so enkrat soglasni! Zakaj tudi oni imajo tisti program.

Ali kako smo se že zavzeli, ko dobimo 4. in 5. list „Slov. Naroda“ v roke, in beremo v njem nove napade na državne poslance. Za boga! smo si mislili, ali gosp. Anton Tomšič sam ni razumel svojega programa, ali ga je do 4. lista že čisto pozabil, ali je hotel naročnike le slepiti? Spet očita prav surovo državnim poslanecem, zakaj v državnem zboru sedé. Kako je vendar to, g. Tomšič! da Vi smete spoznati in očitno izreči, da se Slovenci novi ustavi moramo udati, a državni poslanci bi tega spoznati ne smeli. Kaj imate Vi sami privilegijo pametni biti in pravo spoznati, a drugi bi morali norci biti? — Potem pravite v svojem programu: „Druzega nam ne ostane, kakor da se poslužujemo vseh postavnih sredstev, da se sedanja državna

osnova spremeni po ustavni poti“. — In Vi psujete državne poslance, da v zboru sedé! Ali biti v državnem zboru ni postavno sredstvo? Ali ni to ustavna pot? Za božjo voljo! ali se Vam blodi, ka-li?

Dalje pišete, da kaj je na tem ležeče, če tudi v kranjskem deželnem zboru in odboru večino zgubimo. — Kaj tako? Ali smo se zato toliko poganjali, da nasprotnike ven izrinemo, da jim pojdemo zdaj sami vrata spet nazaj odpirat? Ali so volitve šala? Ali smo slepi za britke skušnje na Českem, Moravskem in Hrvaškem? To je vendar čudno. Po celem svetu, koder imajo ustavno življenje, je vsaki stranki prva in poglavna skrb, da v zastopih večino dobí; a Vi pravite, nam ni na tem nič ležeče. Ali niste Vi v politiki otrok? Vi in več Vaših vrstnikov gledate le na Čehe, ne na Slovence; Vaše misli so tiste, kar v „Politiki“ berete. Domačih ljudi poslušati nečete; in Čehov ne razumete! Ali ne veste, da so Čehi Beustu najbolj gorki ravno zato, ker njega krivé, da so v deželnem zboru večino zgubili? Vi pa pravite, nam je to vse eno. Ali se to ne pravi, da Vi le od zunaj posnemate Čehe, s Šilerjem govoreč: „kako hrkajo in pljujejo“, a njih misli so Vam nerazumljive?

Kar veljá tukaj gosp. Tomšiču, veljá tudi „Primorčevim“ vrednikom. V svoji 7. številki (12. t. m.) piše „Primorec“ zastran „Slov. Naroda“: „Ves njegov program je tudi vselej bil naš program“. In vendar v katerem svojem listu ni psoval, kar je koli mogel, kranjskih poslancev in družih naših rodoljubov? Ali to ne spričuje, da ali poslancev ne razume, ali Tomšičevega programa, ali pa samega sebe ne, da sam ne vé, kaj hoče. Pa taki možje bodo nas politike učili? In take politiške časnike naj bi mi še podpirali? Ali ni škoda za drag čas, in za vsak krajcar, ki se na-nje potroši?

Le še eno željo imam do naše mladine, da bi enkrat spregledala in jela resno premišljati naše domače okoliščine; da bi se ne dala slepariti od nekih nepremišljenih, nesramnih, prevzetnih širokoustnežev, ki kar se politike tiče, nič ne vedó in sami nič ne mislijo; ki le s tujimi frazami ropotajo in izpod krinke rodoljubja svoj sebični žolč na poštene domorodce bljujejo.

Ali so starejši slovenski rodoljubi, ki so se morali z drugačnimi težavami in stiskami boriti, nego so zdaj, s tem spravili slovensko reč kvišku, in vzdignili jo na sedanjo stopinjo, da so se nemilo eden drugega trgali, osebno se med seboj napadali, nespodobno zmerjali, opravljali in eden drugega izpodkopavali?

Mi imamo tujih nasprotnikov dosti. Če je kdo za kaj: Naj dela za narod! „Hic Rhodus!“ —

Tako je takrat pisal „nepriistranski“ rodoljub, ki zdaj v isti rog trobi, kterege, čeravno se razmere niso prav nič premenile, je v tem spisu tako hudo razbijal!!

— Mi smo takrat, ogibaje se vsacemu prepiru, ta spis in druge take „ad acta“ djali. Danes smo ga dali natisniti najbolj zato, da „Slov. Nar.“ kažemo, da prepir in razpor je od nekdaj bil njegov element. Se ve, da le list takega duha se drzne reči: „da se nerad spušča v prepir!“

Kakor takrat, tako se spet v prihodnje ne bomo menili za-nj. „Novicam“ ni treba od škandala živeti.

— Gosp. Šolmajer se je po naročilu družbe kmetijske podal na Koroško kupit Belanskih bikov za razdelitev v naši deželi. Al tudi tam je bolezen na gobcu in parkljih, in zato se je odložilo nakupovanje živine do zdravega časa.

— Gosp. Franjo Drenik ostane kakor je bil do sedaj, glavni opravnik „Peštanske zavarovalne družbe“. S tem se popravi unidanje poročilo v „Novicah“.

— (Dražba Sufolških prešičev) je v soboto 19. dne tega meseca. S tem popravimo tiskarni pogrešek zadnjega „Oglasnika“, kjer je namesti 19. dan stalo 23.

— (Priporočilu črnega krompirja in žlahnih hrušek) dodamo to, da kdor to ali uno želi, naj se obrne do gosp. Ignacija Alojzija Jelovškega na Vrhniko, ker sta dva gospoda Ignacija Jelovškega, da ni pomote.

— (Konecletne preskušnje v podkovijski in živino-zdravniški šoli) se začnó 21. dne t. m. in končajo 24. dne t. m.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Ker je zdaj gotovo, da delegaciji v Peštu ta teden še ne končate svojega delovanja, ampak še le prihodnji teden, zato se deželni zbori pred 7. novembrom ne bodo začeli.

Ogersko. Iz Pešta. — V hudih stiskah je bil ministerski predsednik zaradi podaljšanja vojaške službe v liniji od 2 na 3 leta, ki bode državi stalo 4½ milijona stroškov na leto več. Po vojni postavi je sicer to pravilno; al dozda so se vojaki po končani 2letni službi pustili domú. Ustavoverci — z Giskrom in Herbstom na čelu — so hudo pestili ministra Kuhna in se na vse kriplje prizadevali vreči ministrov predlog. Federalisti so ga podpirali, boječi se, da ne bi potem avstrijske armade popolnoma pogazile pruske „pikelhavbe“. Greuter in Črne sta v govorih svojih grajala vlado, da dela prav na to, da so narodi nezadovoljni, da se tlačijo nenemški narodi in katoliška ljudstva in se tako široko odpirajo vrata vnanjim sovražnikom itd. In konec te borbe bil je ta, da je ministerski predlog obveljal z 32 glasovi (večidel federalističnimi) proti 24 (ustavoverskim). Dr. Poklukar je spet v tej zadevi pravo zadel: z držal se glasovanja, in ž njim tudi Vidulič iz Dalmacije. Za vlado glasovati ni mu pripustila vest gledé na naše z vojaško službo in davki preobloženo ljudstvo, in ni mu pripustila večna nehvaležna vlada naša do naroda slovenskega; nasproti pa glasovati svojim političnim prijatom (Greuterju in drugim federalistom, ki so za ministerski predlog glasovali) in se vstopiti v vrsto naših najbolj zagrizenih nasprotnikov, tudi ni mu bilo mogoče, in zato se je zdržal glasovanja. — V dveh sejah (prihodnji torek in sredo) bode konec zborovanja. — 13. in 14. dne t. m. so bili vsi poslanci povabljeni na obed k cesarju. Po obedu je presvitli cesar prijazno govoril več ali manj z vsacim poslancem; mnogo je tudi govoril z dr. Poklukarjem o kranjskem deželnem zboru, o šolskih zadevah, o letini letošnji, ali je ugodnejša memolanske, in pogovor je prišel tudi za 59 obsojenih Bohincev, ktere je dr. Poklukar milosti Njegovega Veličanstva živo priporočil.

Listnica vredništva. Mnogo gosp. dopisnikom: Danes ni bilo mogoče natisniti; drugi pot gotovo. — Gosp. J. D. v Črn. V: B. „Sloveniji“ naročili; popis od 19. sept. prekasen v tej obliki. — Gosp. „Okoličanu“: le en učitelj je bil tukaj; J. J-r.

Zitna cena

v Ljubljani 12. oktobra 1872.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. —. — banaške 6 fl. 94. — turšice 4 fl. —. — soršice 5 fl. 20. — rži 3 fl. 90. — ječmena 3 fl. —. — prosa 4 fl. 50. — ajde 4 fl. 10. — ovsa 1 fl. 90. — Krompir 1 fl. 70.